

Date: 13th August-2026

GLOBALLASHUV SHAROITIDA MILLIY MA'NAVIYATNI ASRASH VA RIVOJLANTIRISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI

Jo'rabekova Dilshoda G'ulom qizi

Nizomiy nomidagi O'zMPU Tarix fakulteti "Milliy g'oya, ma'naviyat asoslari va
huquq ta'limi" yo'nalishi 2-bosqich talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada globallashuv jarayonining milliy ma'naviyatga ta'siri, zamonaviy sharoitda milliy qadriyatlarni asrash va rivojlantirish masalalari yoritilgan. Shuningdek, yosh avlod ongida milliy o'zlikni shakllantirish, ma'naviy merosni targ'ib qilish hamda globallashuvning ijobiy imkoniyatlaridan samarali foydalanishning strategik yo'nalishlari tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: globallashuv, milliy ma'naviyat, milliy qadriyatlar, ma'naviy meros, o'zlikni anglash, yoshlar tarbiyasi, strategik rivojlanish.

Аннотация: В данной статье рассматривается влияние процесса глобализации на национальную духовность, а также вопросы сохранения и развития национальных ценностей в современных условиях. Анализируются стратегические направления формирования национального самосознания у молодого поколения, популяризации духовного наследия и эффективного использования возможностей глобализации.

Ключевые слова: глобализация, национальная духовность, национальные ценности, духовное наследие, национальное самосознание, воспитание молодежи, стратегическое развитие.

Abstract: This article examines the impact of globalization on national spirituality and the issues of preserving and developing national values in modern conditions. It analyzes strategic directions for strengthening national identity among the younger generation, promoting spiritual heritage, and making effective use of the opportunities provided by globalization.

Keywords: globalization, national spirituality, national values, spiritual heritage, national identity, youth education, strategic development.

XXI asr jahon taraqqiyotining eng muhim xususiyatlaridan biri — globallashuv jarayonining jadallashuvi bilan tavsiflanadi. Globallashuv insoniyat taraqqiyotining turli yo'nalishlarida, xususan, iqtisodiy, siyosiy, ijtimoiy, madaniy va ma'naviy sohalarida davlatlar hamda xalqlar o'rtasidagi o'zaro aloqalarning kuchayishi, integratsiya jarayonlarining chuqurlashuvi bilan namoyon bo'lmoqda. Ushbu jarayon bir tomondan ilm-fan, texnologiya, ta'lim va ishlab chiqarish sohalarida yangi imkoniyatlarni yaratib bersa, ikkinchi tomondan milliy o'zlik, tarixiy xotira va ma'naviy qadriyatlarni saqlab qolish masalasini dolzarb vazifaga aylantirmoqda. Bugungi kunda globallashuv sharoitida har bir davlat oldida turgan asosiy vazifalardan biri — zamonaviy taraqqiyot yutuqlaridan samarali foydalanish bilan birga, o'zining milliy ma'naviy qiyofasini saqlab qolishdan iboratdir. Chunki texnologik rivojlanish va iqtisodiy taraqqiyot ma'naviy asoslar bilan uyg'unlashmagan taqdirda jamiyatning barqaror rivojlanishini ta'minlash qiyinlashadi. Shu

Date: 13th August-2026

sababli milliy ma'naviyatni asrash va uni yangi tarixiy sharoitlarga mos ravishda rivojlantirish strategik ahamiyat kasb etmoqda. "Globallashuv" tushunchasi ilmiy adabiyotlarda XX asrning ikkinchi yarmidan boshlab keng qo'llanila boshlagan bo'lib, dastlab jahon iqtisodiy tizimlarining o'zaro bog'liqligi va integratsiyalashuvi jarayonlarini ifodalagan. Hozirgi davrda esa globallashuv inson hayotining deyarli barcha sohalarini qamrab oluvchi murakkab ijtimoiy-tarixiy jarayon sifatida namoyon bo'lmoqda. Globallashuv nafaqat iqtisodiy va siyosiy munosabatlarni, balki madaniyatlararo muloqot, axborot almashinuvi va ma'naviy jarayonlarni ham qamrab oladi. Shu jihatdan globallashuv jarayonini faqat ijobiy yoki salbiy hodisa sifatida baholash biryoqlama yondashuv hisoblanadi. Uning jamiyat taraqqiyotiga ta'siri, avvalo, davlat va jamiyatning ushbu jarayonga qanday munosabatda bo'lishi hamda milliy manfaatlarini qay darajada himoya qila olishiga bog'liq. Milliy ma'naviyat esa muayyan xalqning tarixiy taraqqiyoti davomida shakllangan ma'naviy qadriyatlari, urf-odatlar, an'analar, tili, diniy va axloqiy qarashlari, madaniy merosi hamda dunyoqarashini o'zida mujassam etuvchi ijtimoiy hodisadir, u xalqning tarixiy xotirasini saqlash, milliy o'zlikni anglash va avlodlar o'rtasidagi ma'naviy davomiylilikni ta'minlashda muhim omil hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyev ta'kidlaganidek, "Yangi O'zbekistonni barpo etishda eng katta boyligimiz — xalqimizning ulkan ma'naviy salohiyatidir". Bu fikr milliy ma'naviyatning davlat va jamiyat taraqqiyotidagi strategik o'rnini belgilab beradi. Globallashuv jarayoni milliy ma'naviyat rivojiga ikki tomonlama ta'sir ko'rsatadi va uning ijobiy jihatlaridan biri shundaki, xalqaro ilmiy, madaniy va ta'limiy aloqalar rivojlanadi, ilg'or tajribalarni o'zlashtirish imkoniyatlari kengayadi. Zamonaviy axborot texnologiyalari orqali insoniyatning umumiy ilmiy va madaniy merosidan foydalanish imkoniyati ortmoqda. Bundan tashqari, globallashuv xalqlar o'rtasidagi madaniy muloqotni kuchaytirib, bag'rikenglik, o'zaro hurmat va hamkorlik tamoyillarining rivojlanishiga xizmat qilmoqda, ta'lim, fan va innovatsiyalar sohasidagi xalqaro integratsiya mamlakatlarning intellektual salohiyatini oshirishga yordam bermoqda. Shu bilan birga, globallashuv jarayonining ayrim salbiy jihatlari ham mavjud. Xususan, ommaviy madaniyatning nazoratsiz tarqalishi, milliy qadriyatlarga befarqlikning kuchayishi, axborot makonida turli zararli g'oyalarning keng yoyilishi ma'naviy xavfsizlik masalasini yuzaga keltirmoqda. Ayniqsa, internet va ijtimoiy tarmoqlarning keng rivojlanishi yoshlar ongiga kuchli ta'sir ko'rsatmoqda. Axborotni tanqidiy tahlil qilish ko'nikmasi yetarli bo'lmagan shaxslar turli manipulyativ g'oyalar ta'siriga tushib qolishi mumkin. Shu sababli yoshlarning mafkuraviy immunitetini shakllantirish milliy ma'naviyatni himoya qilishning muhim shartlaridan biridir. Globallashuv sharoitida milliy ma'naviyatni rivojlantirish quyidagi ustuvor yo'nalishlarni qamrab oladi:

1. Birinchidan, yosh avlodni milliy va umuminsoniy qadriyatlar asosida tarbiyalash zarur. Yoshlarning vatanparvarlik, insonparvarlik, mas'uliyat, bag'rikenglik va qonunga hurmat ruhida shakllanishi jamiyat ma'naviy barqarorligining asosiy omilidir.
2. Ikkinchidan, ta'lim tizimida ma'naviy-ma'rifiy ishlarning samaradorligini oshirish lozim. Zamonaviy ta'lim faqat kasbiy bilimlarni berish bilan cheklanmasdan,

Date: 13th August-2026

mustaqil fikrlaydigan, tanqidiy tahlil qila oladigan va yuksak ma'naviy fazilatlariga ega shaxslarni tarbiyalashi kerak.

3. Uchinchidan, oila va mahalla institutlarining tarbiyaviy rolini kuchaytirish muhimdir. Chunki milliy qadriyatlar, axloqiy me'yorlar va ma'naviy qarashlar avvalo oilada shakllanadi.

4. To'rtinchidan, milliy madaniyat, san'at, adabiyot va tarixiy merosni rivojlantirish, davlat tilining nufuzini oshirish milliy o'zlikni mustahkamlashning muhim vositasidir.

5. Beshinchidan, raqamli makonda milliy kontentni rivojlantirish, elektron ma'rifiy resurslarni ko'paytirish va media savodxonlikni oshirish zarur. Chunki zamonaviy axborot maydonida milliy manfaatlarni himoya qilish uchun nafaqat texnologik imkoniyatlar, balki ma'naviy tayyorgarlik ham talab etiladi.

Xulosa qilib aytganda, globallashuv zamonaviy taraqqiyotning obyektiv jarayoni bo'lib, undan chetda qolish mumkin emas. Biroq ushbu jarayonda milliy ma'naviyatni saqlash, tarixiy xotira va qadriyatlarni rivojlantirish davlat va jamiyat oldidagi muhim strategik vazifalardan biridir. Milliy ma'naviyatni asrash taraqqiyotdan voz kechish emas, balki zamonaviy rivojlanish jarayonlarini milliy qadriyatlar bilan uyg'unlashtirishdir. Yoshlarning yuksak ma'naviyatli, huquqiy ongli, tanqidiy fikrlash qobiliyatiga ega bo'lib voyaga yetishi jamiyatning barqaror rivojlanishini ta'minlaydi. Shunday ekan, ta'lim, oila, mahalla va davlat institutlarining hamkorligi asosida milliy ma'naviyatni rivojlantirish, raqamli makonda milliy qadriyatlarni targ'ib qilish hamda yoshlarning mafkuraviy immunitetini mustahkamlash globallashuv sharoitida eng muhim strategik yo'nalishlardan biri bo'lib qoladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. — Toshkent: O'zbekiston, 2021.
2. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. — Toshkent: O'zbekiston, 2017.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Ma'naviy-ma'rifiy ishlar samaradorligini oshirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi qarorlari.
4. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. — Toshkent, 2023.
5. Ma'naviyat: asosiy tushunchalar izohli lug'ati. — Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2022.

